

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa E. K.,
przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w T.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
kwietnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w
Koninie
z dnia 14 listopada 2022 r., sygn. akt III Pa 21/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w T. na rzecz E. K. kwotę 1 350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z ustawowymi odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.**

UZASADNIENIE

Powódka E. K. wniosła o zasądzenie od pozwanego Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w T. kwoty 41 536,28 zł tytułem dodatku w wysokości 100% wynagrodzenia, przyznanego na mocy Polecenia Ministra Zdrowia z dnia 1 listopada 2020 r. (dalej tzw. „dodatku covidowego”) od 8 stycznia do 31

maja 2021 r. za pracę na stanowisku koordynatora do spraw personelu średniego w dziale pomocy doraźnej i przyjęć SPZOZ w T.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2022 r. Sąd Rejonowy w Koninie oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy w Koninie, wyrokiem z dnia 14 listopada 2022 r., zmienił zaskarżony przez powódkę wyrok Sądu Rejonowego i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 36 183,97 zł tytułem dodatku do wynagrodzenia za okres od stycznia do maja 2021 r. i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

W sprawie ustalono, że powódka z zawodu jest położną oraz ratownikiem medycznym. Jest zatrudniona u strony pozwanej od 16 listopada 1996 r. Od 21 października 2011 r. powróciła na stanowisko zastępcy pielęgniarki oddziałowej działu pomocy doraźnej i przyjęć. W związku z powyższym w dniu 21 października 2011 r. podpisała zakres obowiązków obowiązujący na wskazanym wyżej stanowisku.

W dniu 21 stycznia 2019 r. strona pozwana zawarła z powódką umowę o pracę na czas określony od 21 stycznia 2019 r. do 20 stycznia 2024 r. na stanowisku koordynatora do spraw personelu średniego w dziale pomocy doraźnej i przyjęć Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w T. Powódce nie przedstawiono jednak zakresu obowiązków w związku z objęciem nowej funkcji.

Powódkę obowiązywała inna równoległa umowa z dnia 1 lipca 2020 r., zawarta na udzielanie świadczeń zdrowotnych w dziale pomocy doraźnej i przyjęć zespołu Ratownictwa Medycznego, na czas określony od 1 lipca 2020 r. do 30 czerwca 2022 r., przedmiotem której, między innymi, była osobista realizacja zadań polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia lub życia oraz udzielanie świadczeń medycznych jako ratownik medyczny.

Na mocy decyzji Wojewody [...] z dnia 17 października 2020 r. SPZOZ w T. został oddelegowany od 23 października 2020 r. (do odwołania) do realizacji świadczeń opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 przez zapewnienie 156 łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzonym zakażeniem SARS-CoV-2, w tym 6 łóżek intensywnej terapii. Następnie decyzją z dnia 22 października 2020 r. Wojewoda [...]

zmienił poprzednią decyzję i polecił SPZOZ w T. realizację świadczeń opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 przez zapewnienie 56 łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzonym zakażeniem SARS-CoV-2, w tym 3 łóżek intensywnej terapii. Decyzją z dnia 28 grudnia 2020 r. zostały odwołane powyższe decyzje, w związku z czym u pozwanego zaprzestano realizacji świadczeń z dniem 8 stycznia 2021 r.

Powódka w spornym okresie udzielała świadczeń zdrowotnych na rzecz strony pozwanej w ramach izby przyjęć i udzielanie tych świadczeń nie miało charakteru incydentalnego.

W okresie od 30 października 2020 r. do 7 stycznia 2021 r., w związku z koniecznością realizacji wydanych decyzji Wojewody [...], w Szpitalu w T., w ramach izby przyjęć, wydzielono 2 strefy, tj. „zieloną” i „czerwoną”. Czerwona strefa została wydzielona dla osób zakażonych lub osób z podejrzeniem zakażenia SARS-CoV-2. Z tego powodu wykonano ścianki działowe na korytarzach, wyznaczono izbę przyjęć wyłącznie dla osób zakażonych, wyznaczono pojazdy wyłącznie dla karetek transportujących osoby zakażone oraz pomieszczenia dla załogi tych karetek. Od 8 stycznia 2021 r. zniesiono natomiast faktyczny podział izby przyjęć na dwie strefy oraz usunięto mur oddzielający strefę czerwoną i zieloną. Wobec powyższego, pracownikom strony pozwanej, udzielającym pacjentom świadczeń zdrowotnych po 8 stycznia 2021 r. w izbie przyjęć, pozwany wypłacał dodatek covidowy w wysokości 100% miesięcznego wynagrodzenia. Takiego dodatku nie wypłacił jednak powódce z argumentacją, że nie udzielała ona świadczeń zdrowotnych pacjentom szpitala, a jeżeli takowych udzielała, to czyniła to „ponad” zakresem obowiązujących ją obowiązków pracowniczych.

Polecenie Ministra Zdrowia z dnia 4 września 2020 r. zawierało specjalny algorytm obliczeniowy dla ustalenia wysokości takiego dodatku. Później jednak, w dniu 1 listopada 2020 r., Minister Zdrowia wydał kolejne Polecenie, którym w istotny sposób doprecyzował i usystematyzował grupy beneficjentów do wspomnianego dodatku. Uszczegółowiono, że dodatek przysługuje osobom wykonującym zawód medyczny w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej, które przynależą do jednej z trzech możliwych grup.

Za pierwszą grupę uznano osoby wykonujące świadczenia opieki zdrowotnej na rzecz pacjentów z potwierdzonym zakażeniem Sars-CoV-2, w ramach tzw. Szpitali III poziomu oraz wykonujące świadczenia opieki zdrowotnej „poprzez zapewnienie w podmiocie leczniczym łóżek dla pacjentów z podejrzeniem i łóżek dla pacjentów z potwierdzonym zakażeniem Sars-CoV-2, w ramach tzw. Szpitali II poziomu”. W obu tych przypadkach chodziło o świadczenie usług opieki zdrowotnej w specjalnie kwalifikowanych szpitalach (potocznie lub w mediach nazywanych „anty-covidowymi”), gdzie kwalifikacja następowała mocą polecenia Ministra Zdrowia lub decyzją właściwego wojewody. Strona pozwana przestała być takim szpitalem „anty-covidowym” z dniem 7 stycznia 2021 r.

Drugą grupę uprawnionych stanowiły osoby realizujące świadczenia opieki zdrowotnej w podmiocie leczniczym, w ramach izby przyjęć, na rzecz pacjentów covidowych.

Trzecią i ostatnią grupę uprawnionych stanowiły osoby diagnostów laboratoryjnych.

W ramach pierwszej grupy (szpitale II i III poziomu) Polecenia wymagały dodatkowego warunku, by osoby udzielające rzeczonych świadczeń zdrowotnych miały „bezpośredni kontakt” z pacjentami z grupy ryzyka, natomiast nie wymagały tego warunku w drugiej grupie uprawnionych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, dla zasadności wypłaty dodatku tzw. „covidowego” należy brać pod uwagę dwie przesłanki, tj. czy powódka wykonuje zawód medyczny i czy udzielała świadczeń zdrowotnych w ramach izby przyjęć pacjentom z zakażeniem lub podejrzeniem zakażenia COVID-19, natomiast drugorzędne znaczenie miało to, czy udzielanie tych świadczeń zdrowotnych wchodziło w zakres jej obowiązków na zajmowanym stanowisku. W spornym okresie warunki, w jakich wykonywana była praca na izbie przyjęć SPZOZ w T., były specyficzne, pandemia powodowała nadzwyczajne sytuacje związane ze wzrostem zachorowań, które wymagały pomocy medycznej ze strony wielu pracowników Szpitala, a szczególnie izby przyjęć, która niejako z urzędu miała pierwszy kontakt z pacjentem, często jeszcze przed jego zdiagnozowaniem.

Sąd stwierdził także, że po powierzeniu powódce stanowiska koordynatora do spraw personelu średniego działu pomocy doraźnej i przyjęć SPZOZ w T.

ówczesny pracodawca powódki nie sporządził zakresu czynności na piśmie. Z twierdzeń powódki oraz świadka T. I., który brał udział w negocjacjach związanych z zawarciem umowy o pracę z powódką, wynika, że zakres ten był określony ustnie i dotyczył wykonywania szeregu czynności administracyjnych oraz czynności medycznych w izbie przyjęć, które powódka faktycznie wykonywała.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uznał, że powódka w spornym okresie spełniła niezbędne przesłanki uzasadniające wypłatę dodatku covidowego gdyż udzielała świadczeń zdrowotnych w izbie przyjęć, w ramach planu pracy tej izby, pacjentom z zakażeniem lub podejrzeniem zakażenia SarS-CoV-2.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną i zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- pkt 1 ppkt 2 w związku z pkt 1a lit. b Polecenia Ministra Zdrowia z dnia 1 listopada 2020 r., znak: [...], w związku z art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 78 § 1 k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że powódce należy się dodatkowe świadczenie pieniężne tzw. dodatek „covidowy” oraz że spełnia wymagania z Polecenia Ministra Zdrowia przyznającego dodatek „covidowy”, pomimo że pracowała na administracyjnym stanowisku koordynatora do spraw personelu średniego działu pomocy doraźnej i przyjęć i nie była pracownikiem izby przyjęć, a do zakresu jej obowiązków nie należało udzielanie świadczeń zdrowotnych w jednej z komórek organizacyjnych podległego jej działu, tj. izbie przyjęć w okresie od 8 stycznia 2021 r. do 31 maja 2021 r.,

- art. 5 k.c., przez niezastosowanie tego przepisu w przedmiotowej sprawie pomimo istnienia ku temu podstaw i niewzięcie pod uwagę celu przyznawania dodatków covidowych, a więc przyznawania dodatkowego świadczenia pieniężnego wyłącznie dla personelu medycznego, który w ramach swoich standardowych obowiązków brał aktywny udział w walce z epidemią SARS-CoV-2;

II. naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. z art. 391 § 1 k.p.c., przez jego niewłaściwe niezastosowanie i tym samym czynienie ustaleń faktycznych w sposób obarczony brakami, na podstawie zeznań niektórych świadków oraz zeznań samej

powódki, pomimo że zeznania te są sprzeczne z dokumentacją z akt osobowych powódki, stanowiskiem i miejscem pracy powódki, zakresem zadań jej poprzedniczki powódki na stanowisku koordynatora do spraw personelu średniego działu pomocy doraźnej i przyjęć oraz pisemnym oświadczeniem samej powódki z dnia 16 grudnia 2021 r., która po przedłożeniu jej do podpisu zakresu obowiązków (tożsamego co jej poprzedniczka) odmówiła jego podpisania z uwagi na brak w nim zadań związanych z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych, niewyjaśnienie dlaczego Sąd drugiej instancji odmówił wiary dowodowi z dokumentów z akt osobowych powódki oraz pominięcie, że powódka nie była pracownikiem izby przyjęć pozwanego, a przyznanie dodatku „covidowego” wiązało się z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych bezpośrednio pacjentom na izbie przyjęć.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, „gdyż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do potrzeby udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytanie, czy wykonywanie pracy przez pracownika pracy niezgodnie z rodzajem pracy wynikającym z zawartej umowy o pracę i stanowiskiem z umowy o pracę, a tym samym samowola obowiązków pracowniczych uzasadnia czerpanie z tego tytułu dodatkowych korzyści w postaci dodatkowego wynagrodzenia”.

Powódka, w odpowiedzi na skargę, wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym jest problem jurydyczny, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia

przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 Nr 7-8, poz. 51). Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednolitość dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Innymi słowy, zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

16 lutego 2017 r., I CSK 555/16, LEX nr 2255332). Nie może więc mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 600/14, LEX nr 1678103).

Postawione przez stronę pozwaną pytania nie odnoszą się do ujętych abstrakcyjne problemów na tle powołanych przepisów prawa, ale w istocie stanowią powielenie podstaw kasacyjnych dotyczących błędnej subsumcji. W szczególności dotyczy to zarzutu, że powódka pracowała na administracyjnym stanowisku koordynatora do spraw personelu średniego działu pomocy doraźnej i przyjęć i nie była pracownikiem izby przyjęć, a do zakresu jej obowiązków nie należało udzielanie świadczeń zdrowotnych w jednej z komórek organizacyjnych podległego jej działu, tj. izbie przyjęć w okresie od 8 stycznia 2021 r. do 31 maja 2021 r., w związku z tym nie należy jej się sporne świadczenie.

Dodać też trzeba, że twierdzenie o samowolnym wykonywaniu przez powódkę udzielania świadczeń zdrowotnych nie ma pokrycia w ustaleniach faktycznych zaskarżonego wyroku, z których wynika, że zakres obowiązków powódki był określony ustnie i dotyczył wykonywania szeregu czynności administracyjnych oraz czynności medycznych w izbie przyjęć, które powódka faktycznie wykonywała. W tym kontekście przypomnieć należy, że przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym mający wprawdzie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw, jednakże jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[ms]